Svar på skriftligt spörsmål SSS 711/2022 rd

Svar på skriftligt spörsmål om avverkningarna i Lappträsk

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 711/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Pia Lohikoski /vänst:

> Hur ämnar regeringen säkerställa att artförlust inte främjas på dess marker genom att genomföra (forsknings) avverkningar i värdefulla livsmiljöer, och
>
> när ämnar regeringen verkställa en ökning av den skyddade arealen i skogarna, och hur kommer det att säkerställas att arealen för skydd av värdefull natur ökar avsevärt särskilt i södra Finland?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Forststyrelsen besitter cirka 25 000 ha forskningsskogar. Forststyrelsen sköter forskningsskogarna i enlighet med Naturresursinstitutets anvisningar. Forskningsskogarna omfattar ungefär en promille av Finlands skogsareal. Deras betydelse för skogsforskningen och de uppgifter som samlas in om skogarna är flera gånger större än deras arealandel, därför är det viktigt att vetenskaplig forskning kan bedrivas i forskningsskogarna.

I forskningsskogarna ingår ett nätverk av genreservskogar på cirka 7 000 ha som skapats för att skydda skogsträdens genetiska resurser. I en genreservskog skyddas den genetiska mångformigheten hos en viss trädart i så stor utsträckning som möjligt under naturliga förhållanden på trädets ursprungliga växtplats. Skyldigheten att skydda genetiska resurser grundar sig på internationella avtal. De viktigaste är FN:s konvention om biologisk mångfald CBD, FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation FAO:s handlingsprogram för att främja skydd, hållbart nyttjande och utveckling av skogsträdens genetiska resurser (Global Plan of Action, GPA), samt FOREST EUROPE-processen, som Finland rapporterar till genom Euforgen-programmet. Finlands nationella genresursprogram för jord- och skogsbruk samt fiskerihushållning styr verksamheten i Finland när det gäller bevarande, skydd och hållbart nyttjande av genetiska resurser. Genomfö-

randet av programmet styrs av en av jord- och skogsbruksministeriet tillsatt delegation för genetiska resurser. För Naturresursinstitutet är bevarandet av de genetiska resurserna en lagstadgad uppgift.

Av skogslotten på cirka 700 ha vid Sjökulla i Lappträsk används cirka 480 ha som forskningsskog och cirka 220 ha som genreservskog för gran. Området har varit forskningsskog sedan 1933. I genreservskogen i Lappträsk skyddas granens mångformighet i så stor utsträckning som möjligt under naturliga förhållanden på granens ursprungliga växtplats. För att bevara de genetiska resursernas mångfald krävs att det i genreservskogarna föds så många träd av en ny trädgeneration som möjligt, att skogen har en snabb förnyelsecykel och att det finns träd av alla åldersklasser i skogen. Skogsvårdsåtgärderna i genreservskogarna syftar till att upprätthålla dessa krav.

I Lappträsk har barkborrar dödat många äldre och grova granar på stora områden. Under de senaste tio åren har skadorna fortsatt att öka. Skador har uppstått i grova trädbestånd och i gallrad granskog som utgörs av äldre gallringsskog har alla granar dött. Hotet är att förstörelsen som orsakas av barkborrar fortsätter att öka och förvärras både i genreservskogen och den angränsande forskningsskogen, och att förstörelsen även sprider sig till grannskogsägarnas skogar.

Genom föryngringsavverkningarna på Sjökulla skogslott skapas unga trädbestånd som inte kommer att drabbas av granbarkborrar. Avverkningarna utförs som plockhuggning, dvs. som kontinuitetsskogsbruk i de skogsbestånd där huvudträdarten är någon annan art än gran. På grund av det kraftiga beståndet av granbarkborre är det inte möjligt med naturlig förnyelse eller kontinuitetsskogsbruk i granträdsdominerade skogar, eftersom gallringen av äldre träd skulle öka skadorna. I dessa sker avverkningen i form av kalhyggen och avverkningspartierna förnyas med frön som plockats från området med genreservskog. Kalhyggen har planerats för ett område på 9 ha i tre separata skogspatier, vilkas areal varierar mellan 0,8 ha och 4,5 ha. Dessutom utförs plockningshuggningar på 1,4 ha. Dessa åtgärder är nödvändiga för att skapa en ny generation träd i genreservskogen.

Forskningsskogarna har genomgått en områdesekologisk granskning med tillämpning av Forststyrelsens anvisning om områdesekologisk planering. Där kartläggs skogens natur-, kultur-, landskaps- och viltvärden, kulturobjekt och de olika näringarnas behov som ska beaktas vid planeringen av avverkningar.

Metsähallitus Metsätalous Oy:s artsakkunniga har besökt Lappträsks åtgärdspartier för att separat kontrollera moss-, lav- och tickarterna år 2022. Vid planeringen av åtgärderna har de observerade förekomsterna av nationellt hotade arter beaktats och när åtgärder vidtas tas hänsyn till förekomsterna av de kända hotade arterna enligt status och livsmiljökrav för respektive art.

För närvarande pågår ett nationellt åtagande för att genomföra Europeiska unionens strategi för biologisk mångfald. Enligt den bör alla återstående gamla skogar och naturskogar skyddas strikt. I anslutning till detta färdigställs inom kort kriterier på EU-nivå för gamla skogar och naturskogar och indikatorer på EU-nivå som beskriver dem, och nationella kunskapsbaserade gränsvärden kommer att fastställas för dessa. Enligt den kända preliminära tidsplanen bör inventeringen av objekt på statens mark vara slutförd före utgången av 2025 och skyddet före utgången av 2029.

Den 27 maj 2021 fattade statsrådet ett principbeslut om livsmiljöprogrammet Helmi 2021–2030. Enligt principbeslutet bedöms också effekten av Forststyrelsens områdesekologiska pla-nering före utgången av 2023. Samtidigt utreds även behovet och möjligheterna att effektivi-sera skyddet av skogar på statens mark inklusive vilka krav målen i EU:s strategi för biologisk mångfald ställer på statens marker.

Den 5 juni 2014 fattade statsrådet ett principbeslut om att fortsätta handlingsprogrammet för den biologiska mångfalden i skogarna i södra Finland 2014–2025 (METSO-programmet). En-ligt principbeslutet om Helmi fattas beslut om fortsättningen av METSO-programmet innan statsrådets principbeslut om METSO-programmet löper ut. Erfarenheterna från det nuvarande METSO-programmet och Helmi-programmet beaktas i beredningsarbetet. Hektarmålen och åtgärderna som föreslås i Helmi-programmet är utgångspunkten när förlängningsbeslutet för METSO-programmet bereds.

Helsingfors 16.2.2023

Jord- och skogsbruksminister Antti Kurvinen